

**Tiesībsarga Jura Jansona runa Satversmes tiesā 19.05.2020. lietā Nr. 2019-24-03
par garantētā minimālā ienākuma (GMI) līmeņa neatbilstību Satversmei**

Godātā tiesa!

Jau vairāku gadu garumā gan valdībai, gan Saeimai esmu norādījis uz normatīvajos aktos noteikto minimālo ienākumu, tostarp garantētā minimālā ienākumu līmeņa neadekvāti zemo apmēru. Lai gan valdība jau ilgstoši atzīst, ka ir nepieciešams paaugstināt minimālo ienākumu lielumus, uzskatu, ka šim pasākumam tā ir piešķirusi tikai deklaratīvu raksturu. Līdzšinējā pieredze liecina, ka politikas plānošanas dokumentos iecerētais netiek realizēts.

Gribu sākt ar to, kas tad ir garantētā minimālā ienākuma līmenis. Turpmāk runā izmantošu saīsinājumu GMI līmenis.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.pants noteic, ka pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā pabalstu GMI līmeņa nodrošināšanai. Pabalsts GMI līmeņa nodrošināšanai minētā likuma izpratnē ir naudas vai mantiskais pabalsts, ko piešķir ģimenēm vai atsevišķi dzīvojošām personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ negūst pietiekamus ienākumus. Šis pabalsts nodrošina katram ģimenes loceklim garantētu ienākumu līmeni, kuru valdība no šā gada 1.janvāra ir noteikusi 64 eiro apmērā.

Pabalstu GMI līmeņa nodrošināšanai aprēķina kā starpību starp Ministru kabineta vai pašvaldības noteikto GMI līmeni katram ģimenes loceklim un trūcīgās ģimenes kopējiem ienākumiem.

Kā ir norādījusi Labklājības ministrija GMI pabalsts ir pēdējais iespējamais pabalsts no publiskiem resursiem iedzīvotājiem ar viszemākajiem ienākumiem vai bez ienākumiem vispār. Tātad GMI pabalsta mērķauditorija ir Latvijas visnabadzīgākie iedzīvotāji.

2018.gadā GMI pabalstu saņēma 13 659 ģimenes jeb 20 878 personas. Vidējais GMI pabalsta apmērs vienai personai mēnesī bija 42 eiro.

Lai gan atsevišķām sociāli mazāk aizsargāto personu grupām, piemēram, bērniem, personām ar invaliditāti, pensijas vecuma personām, ir paredzētas tieši mērķētas sociālās garantijas, diemžēl realitāte ir tāda, ka aptuveni piektā daļa jeb 4316 no GMI pabalsta saņēmējiem 2018.gadā bija bērni, 3407 – cilvēki ar invaliditāti un 2986 pensijas vecuma cilvēki. Tātad apmēram puse no visiem GMI pabalsta saņēmējiem pieder kādai no mazāk aizsargāto personu grupām.

Pārejot pie juridiskā pamatojuma, gribu uzsvērt, ka Latvija sevi ir atzinusi par demokrātisku, tiesisku, sociāli atbildīgu un nacionālu valsti, kas balstās uz cilvēka cieņu un brīvību, atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības.

No sociāli atbildīgas valsts principa izriet valsts pozitīvais pienākums radīt tādus apstākļus, lai ikvienam Latvijas iedzīvotājam būtu iespēja dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi, kas ietver sociālās palīdzības sniegšanu pamatvajadzību nodrošināšanai, ja tas ir nepieciešams.

Sociālai palīdzībai ir jābūt tādai, kas nodrošina vismaz cilvēka cienīgas dzīves minimālos priekšnoteikumus. Gan no starptautiskajiem dokumentiem, gan no Latvijas tiesību aktiem izriet, ka absolūtais minimums ir pārtika, apģērbs, mājoklis, medicīniskā palīdzība un pamatizglītība.

Uzskatu, ka apstrīdētās normas satversmība ir vērtējama caur valsts pozitīvā pienākuma prizmu.

Vērtējot, vai valsts ir izpildījusi pozitīvos pienākumus, kas tai izriet no personas sociālajām pamattiesībām, ir jāpārbauda:

- 1) vai likumdevējs ir veicis pasākumus, lai nodrošinātu iedzīvotājiem iespēju īstenot sociālās tiesības;
- 2) vai šie pasākumi veikti pienācīgi, proti, vai personām ir nodrošināta iespēja īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā; un
- 3) vai ir ievēroti vispārējie tiesību principi.

Detalizētus argumentus, kāpēc uzskatu, ka valsts nav pienācīgi izpildījusi savu pozitīvo pienākumu tā, lai indivīds spētu savas tiesības uz sociālo palīdzību īstenot vismaz minimālā apmērā, esmu izklāstījis pieteikumā un papildu viedoklī.

Pavisam īsi atkārtojot, norādāms, ka:

1) likumdevējs ir nodrošinājis iespēju ikvienam - vistrūcīgākajam iedzīvotājam saņemt minimālo atbalstu – GMI pabalsta un dzīvokļa pabalsta veidā. Tātad, var secināt, ka likumdevējs formāli ir izpildījis savu pozitīvo pienākumu sniegt sociālo palīdzību vistrūcīgākajām personām;

2) savukārt, pilnīgi noteikti varu apgalvot, ka šie pasākumi nav veikti pienācīgi:

- visupirms jau tādēļ, ka GMI līmenis nav balstīts nekādos ekonomiski pamatos aprēķinos, bet tiek “atrasts” politiskās vienošanās rezultātā (neskatoties uz to, ka pati valdība jau ilgstoši atzīst, ka GMI līmenis ir nepietiekams);

- otrkārt, valdība gadiem ilgi GMI līmeni ir saglabājusi nemainīgi zemu, neraugoties uz ekonomikas izaugsmi un patēriņa cenu pieaugumu;

- treškārt, pat, ja pieturamies pie apgalvojuma, ka GMI līmenis ir noteikts tikai, lai nodrošinātu visnabadzīgākajiem iedzīvotājiem uztura vajadzības, pat, neveicot detalizētu aprēķinu, ir skaidrs, ka 2 eiro 13 centi dienā (no šā gada 1. janvāra) vai 1 eiro un 77 centi iepriekš, nav pietiekama naudas summa, lai cilvēks varētu nodrošināt sev pilnvērtīgu uzturu;

- ceturtkārt, gan pieteikumā, gan turpmāk pierādīšu, ka GMI ietvaros iedzīvotājiem ir jāatrod arī līdzekļi citu pamatvajadzību apmierināšanai (mājoklis, apģērbs, izglītība un veselības aprūpe), jo pašvaldību sniegtais papildus atbalsts lielākoties ir fragmentēts un nepietiekams;

3) attiecībā uz vispārējiem tiesību principiem vēlos uzsvērt, ka tieši GMI apmēra nepietiekamība rada sociālo atstumtību, kas var būt par pamatu GMI pabalsta saņēmēju diskriminācijai sociālā stāvokļa un sociālās izcelsmes dēļ. Papildus vēlos uzsvērt, ka demokrātiskā, tiesiskā valstī likumdevējam, pieņemot tiesību normas, ir jārespektē cilvēka cieņa. Sociālo tiesību mērķis ir, cik vien tas iespējams, kalpot cilvēka cienīgas eksistences nodrošināšanai.

Konkrētās lietas ietvaros uzskatu, ka līdzšinējā valdības attieksme, izrādot deklaratīvas rūpes par visnabadzīgākajiem Latvijas iedzīvotājiem, ilgstoši ignorējot viņu tiesības un vajadzības, norāda uz cieņas trūkumu attiecībā pret šiem cilvēkiem.

Savā runā turpmāk detalizētāk pievērsīšos aspektiem, kas nebija izvērsti pieteikumā:

- 1) Sociālajai palīdzībai kā vienotam mehānismam;
- 2) Personas ienākumu izvērtēšanai;
- 3) GMI līmeņa paaugstināšanai;
- 4) Valsts un pašvaldības atbildībai sociālās palīdzības īstenošanā.

[1] Gan Ministru kabinets, gan vairākas pieaicinātās personas ir norādījušas, ka sociālās palīdzības sistēma ir vērtējama kā viens veselums. Proti, bez GMI pabalsta trūcīgai personai ir tiesības arī uz dzīvokļa pabalstu, pabalstu veselības aprūpei, pabalstu izglītībai, apģērba un apavu iegādei, kā arī pabalstu krīzes situācijā. Pašvaldības var nodrošināt personām iespēju saņemt arī pašvaldību brīvās iniciatīvas pabalstus, kas nav atkarīgi no personas materiālās situācijas.

Tāpat valsts ir noteikusi dažādus atvieglojumus, kas pieejami trūcīgām personām, piemēram, bezmaksas juridiskā palīdzība, samazināta maksa par elektroenerģiju, nekustamā īpašuma nodokļa atlaide, atbrīvojums no pacienta iemaksas un tamlīdzīgi. Nav šaubu, ka GMI pabalsts nav vienīgais pabalsts, kas ir pieejams personai ar ļoti zemiem ienākumiem. Tomēr, neskatoties uz to kā plašo sociālās palīdzības pabalstu un atvieglojumu klāstu, uzskatu, ka valsts sniegtais atbalsts nav pietiekams, lai personas pamatvajadzības apmierinātu vismaz minimālā apmērā, vienlaikus nodrošinot cilvēka cienīgus dzīves apstākļus.

[1.1.] Sociālās palīdzības saņemšanas kritēriji katrā pašvaldībā ir atšķirīgi, līdz ar to nevar vispārināt, sakot, ka izdevumus, kas saistīti ar mājokļa uzturēšanu, pilnībā sedz **dzīvokļa pabalsts**.

Pirmkārt, ne visās pašvaldībās dzīvokļa pabalsts tiek piešķirts katru mēnesi. Atsevišķas pašvaldības dzīvokļa pabalstu piešķir tikai vienreiz gadā, piemēram, kurināmā iegādei, noteiktas summas apmērā.

Tāpat būtiski atšķiras piešķirtā dzīvokļa pabalsta apmēri, piemēram, no 1 eiro un 44 centi mēnesī Līgatnē, līdz 60 eiro un 14 centi Rīgā. Arī kurināmā pabalsta apmēri gadā atkarībā no pašvaldības atšķiras, no 14 eiro gadā Rugāju novadā līdz 255 eiro Jēkabpilī un Liepājā. Turklāt ir arī pašvaldības, kurās GMI pabalsta saņēmējiem dzīvokļa pabalsts vispār nav izmaksāts.

Statistikas dati liecina, ka 2018.gadā izdevumi ikmēneša mājokļa uzturēšanai vidēji uz vienu mājāsaimniecības locekli bija 65 eiro mēnesī, uz vienu mājāsaimniecību – 150 eiro mēnesī. Šie izdevumi palielinās, ja mājoklis tiek īrēts.

Protams, reģionālās atšķirības ir vērojamas, tomēr uzskatu, ka arī dzīvokļa pabalsta piešķiršanā valstī būtu jābūt vienotiem kritērijiem. Kamēr tā nav, uzskatu, ka dzīvokļa pabalsts nesedz pilnībā visus izdevumus, kas ir saistīti ar iedzīvotāju mājokļa uzturēšanu vismaz minimālā līmenī.

[1.2.] Jau pieteikumā norādīju, ka **slikts veselības stāvoklis** tieši korelē ar maziem mājāsaimniecības izdevumiem.

Attiecībā uz veselības aprūpes izmaksām jāatzīmē, ka trūcīgas personas ir atbrīvotas no pacienta līdzmaksājuma. Taču tas nenozīmē, ka trūcīgajām personām veselības aprūpes pakalpojumi tiek sniegti pilnībā bez maksas. Tāpat kā pārējiem Latvijas iedzīvotājiem, arī trūcīgām personām ir jāsedz, piemēram, zāļu iegādes izdevumi, izņemot to daļu, ko kompensē valsts, izdevumi par zobārstniecību, briļļu vai lēcu iegādes izdevumi u.c.

Lai gan trūcīgajām personām ir paredzēts pabalsts veselības aprūpei, jāatzīmē, ka 2018.gadā šādu pabalstu ir saņēmusi tikai 3041 persona, t.i., 14,6% no visiem GMI pabalsta saņēmējiem. Gribu atgādināt, ka 6393 cilvēki no GMI pabalsta saņēmējiem ir personas ar invaliditāti un pensijas vecuma cilvēki, kuriem, salīdzinājumā ar bērniem un personām darbspējīgā vecumā, objektīvi ir nepieciešams plašāks veselības aprūpes pakalpojumu klāsts. Pabalsta veselības aprūpei vidējais apmērs ir 61 eiro 35 centi gadā.

[1.3.] Līdzīgi secinājumi izdarāmi arī **attiecībā uz pabalstu izglītībai, apģērbam un apavu iegādei**. Šo pabalstu ir saņēmušas vien 1713 personas (8,2% no GMI pabalsta saņēmējiem), bet pabalstu ēdināšanai – 1642 personas (7,9% no GMI pabalsta saņēmējiem).

Gribu piebilst, ka šo abu pabalstu mērķauditorija ir bērni. Kopumā GMI pabalstu 2018.gadā saņēma 4316 bērni.

[1.4.] Ministru kabinets cita starpā ir norādījis, ka GMI līmeni var salīdzināt ar vistrūcīgāko mājsaimniecību (*1.ienākumu kvintile, 185 eiro uz vienu mājsaimniecības locekli*) **izdevumiem pārtikai**, kas 2016.gadā (pirms četriem gadiem!) bija **60 eiro un 95 centi** uz vienu mājsaimniecības locekli. Tādējādi GMI apmērs esot nodrošinājis vajadzības pēc pārtikas aptuveni 80% apmērā, savukārt papildus pašvaldības sniegtajam atbalstam trūcīgām personām esot pieejamas par ES fondu līdzekļiem iegādātās pārtikas pakas.

Neviļus rodas jautājums, vai ir korekti un cilvēka cieņai atbilstoši, vērtējot uzturam nepieciešamos izdevumus, vadīties no statistikas, kādu līdzekļu apmēru pārtikai varēja atļauties izlietot visnabadzīgākie Latvijas iedzīvotāji, un uzskatīt šo apmēru par pietiekamu. No vistrūcīgāko iedzīvotāju iesniegumiem, kas saņemti Tiesībsarga birojā, uzzinu, ka šie cilvēki ir spiesti dzīvot pusbadā, viņi ekonomē uz pārtikas rēķina, lai varētu samaksāt par zālēm un mājokli. Bieži vien viņi savās vēstulēs šādu dzīvi salīdzina ar, piedodiet, “genocīdu”.

[1.5.] Eiropas sociālo tiesību komiteja, komentējot Pārskatītās Eiropas sociālās hartas 13.pantu attiecībā uz sociālās palīdzības **pietiekamību un ilgumu** ir norādījusi, ka palīdzībai jābūt “piemērotai”, tai jānodrošina pienācīga dzīve un jāsedz individuālās pamatvajadzības. Lai novērtētu palīdzības līmeni, tiek ņemti vērā pamatpabalsti, papildu pabalsti un nabadzības sliekšnis valstī, kas ir noteikts 50% apmērā no vidējā ekvivalenta izmantojamā ienākuma un aprēķināts, pamatojoties uz Eurostat nabadzības sliekšni. Ja nav šī rādītāja, tiek ņemts vērā valsts nabadzības sliekšnis, t.i., mājsaimniecības grozā esošās naudas izmaksas, kas satur minimālo pārtikas un nepārtikas priekšmetu daudzumu, kas ir nepieciešams indivīdam pienācīgas dzīves kvalitātes uzturēšanai un labai veselībai. **Palīdzība ir piemērota, ja palīdzības pabalstu ikmēneša apmērs, kas izmaksāts personai, kas dzīvo viena pati, nav acīmredzami zemāks par nabadzības sliekšni iepriekš minētajā nozīmē.**

Sociālā palīdzība ir jāsniedz tik ilgi, cik tas ir nepieciešams. Tiesības uz sociālo palīdzību ir atkarīgas tikai no nepieciešamības kritērija, un pietiekamu resursu pieejamībai ir **jābūt vienīgajam kritērijam**, saskaņā ar kuru palīdzību var liegt, apturēt vai samazināt.¹

Jāatzīmē, ka neviens dokuments neliecina par to, ka valdība būtu vērtējusi, **vai personai sniegtās sociālās palīdzības līmenis ir pietiekams**. Vienīgais arguments no valdības puses ir pieņēmums, ka GMI līmenis ir pietiekams, jo personai papildus GMI pabalstam ir tiesības uz vēl citiem pabalstiem, kā arī dažādiem atvieglojumiem.

Kā ir norādījusi Labklājības ministrija, GMI pabalsta saņēmējiem vidējais sociālās palīdzības pabalstu apmērs personai mēnesī bija **45 eiro 26 centi**, kas ir krietni mazāk kā 50% no ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju. 2018.gadā 50% no mediānas **bija 341 eiro**, mediāna – 682 eiro.

[2] Otrs aspekts, kam es detalizētāk gribu pieskarties, ir trūcīgās personas (ģimenes) ienākumu izvērtēšana. Valdība ir norādījusi, ka, izvērtējot personas ienākumus, netiek ņemti vērā virkne valsts sociālo pabalstu, kas rada tiešu, pozitīvu ietekmi uz ikdienas vajadzību nodrošināšanu. Tas dod iespēju īpaša riska situācijā esošām ģimenēm saņemt ienākumu, kas pārsniedz GMI līmeni (64 eiro). Tādējādi GMI pabalsts tiek izmaksāts arī personām ar lielākiem ienākumiem.

---

¹ Digest, p 146.

Jāatzīmē, ka, paredzot šādu regulējumu, likumdevējs atbilstoši sociāli atbildīgas valsts principam ir izvēlējis sniegt lielāku atbalstu tieši tām personu grupām, kurām, manuprāt, tas ir visvairāk nepieciešams.

Gribu atgādināt, ka valsts sociālie pabalsti tiek piešķirti noteiktam personu lokam – ģimenēm ar bērniem, personām ar invaliditāti, **un tiem ir konkrēts mērķis.** Nebūtu pieļaujams, ka pabalsts personas ar invaliditāti kopšanai, kura mērķis ir nodrošināt personai ar invaliditāti nepieciešamo aprūpi, tiktu izlietots pārējo ģimenes locekļu pamatvajadzību nodrošināšanai, kaut gan realitātē tieši tā tas arī ir.

[3] **Plānā minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.-2021.gadam** ar 2021.gadu ir paredzēts paaugstināt arī GMI līmeni, pirmajai personai mājsaimniecībā, to nosakot 50% apmērā no trūcīgās personas ienākuma līmeņa (t.i., 99 eiro), un pārējām personām mājsaimniecībā – piemērojot koeficientu 0,7 no pirmās personas mājsaimniecībā (t.i. 69 eiro).

Ārpus plānā paredzētā no šā gada 1.janvāra GMI līmenis tika paaugstināts no 53 eiro līdz 64 eiro. Kā norāda Ministru kabinets šis ir viens no lielākajiem GMI pabalsta pieaugumiem vēsturē – 20,8% salīdzinājumā ar 2019.gadu.

Protams, procentuālā izteiksmē 20% pieaugumu var vērtēt kā pietiekami lielu. Tomēr nevar aizmirst, ka GMI līmenis jau izsenis ir vērtēts kā nepietiekams un kopš 2013.gada, kad tas tika noteikts 49,80 eiro apmērā, GMI līmenis ir palielināts vien vienu reizi par 3 eiro un 20 centiem.

Lai gan Labklājības ministrija sarunās ar Latvijas Pašvaldību savienību sniedz analīzi par GMI apmēra ietekmi uz mērķgrupu, par inflācijas līmeni valstī un Centrālās statistikas pārvaldes aprēķināto minimālā ienākuma līmeni, gan arī sniedz analīzi par nepietiekamo GMI pabalsta saņēmēju skaitu un 1.kvintiles pārklājumu valstī, taču tā netiek izmantota, pārskatot GMI līmeni. **Nosakot GMI līmeni, netiek ņemta vērā jēkārda aprēķina metodika.**

Kā liecina Labklājības ministrijas dati, GMI pabalsta saņēmēju skaits ik gadu samazinās. Pieaugot iedzīvotāju kopējiem ienākumiem, samazinās to personu skaits, kas atbilst GMI pabalsta saņēmēja statusam. Ja GMI līmenis palielinātos atbilstoši mājsaimniecību ienākumus un izdevumus raksturojošiem rādītājiem, pieļauju, ka trūcīgo personu un GMI pabalsta saņēmēju skaitam būtu jāpieaug, **kas attiecīgi dotu iespēju plašākam iedzīvotāju lokam, kam tas tiešām nepieciešams, saņemt sociālo palīdzību.**

[4] Ceturtais un beidzamais aspekts, uz ko es gribu norādīt, ir valsts un pašvaldības **atbildība** sociālās palīdzības sniegšanā.

Likumdevējs ir noteicis, ka GMI pabalstu un dzīvokļa pabalstu izmaksā pašvaldības no pamatbudžeta. Savukārt GMI līmeni likumdevējs ir deleģējis noteikt Ministru kabinetam. Proti, GMI līmeni nosaka un katru gadu saistībā ar gadskārtējā valsts budžeta likumprojektu pārskata Ministru kabinets.

Ministru kabinets ir norādījis, ka Labklājības ministrija kā vadošā valsts pārvaldes iestāde sociālās aizsardzības jomā, ikgadējo sarunu rezultātā ar Latvijas Pašvaldību savienību cita starpā **vienojas arī par GMI līmeni**, kas tālāk tiek iekļauts Ministru kabineta un Latvijas Pašvaldību savienības vienošanās un domstarpību protokolā.

Nav šaubu - valstij ir rīcības brīvība to metožu un mehānismu izvēlē, ar kādiem sociālās tiesības īstenojamas, tomēr likumdevējam nav tiesību rīkoties pārlietu patvaļīgi un nekontrolējami. Doktrīna nosaka pienākumu ievērot noteiktus principus. Proti, vērtējot valsts rīcības brīvību, būtu jāpārbauda:

1) vai valdība, nosakot GMI līmeņa apmēru, ir izvērtējusi to, ka šī lieluma mērķis ir cilvēka cienīgas eksistences nodrošināšana;

- 2) vai valdība ir izvēlējusies pēc būtības piemērotu metodi GMI līmeņa noteikšanai;
  - 3) vai valdība ir pilnīgi un korekti ieguvusi metodes piemērošanai nepieciešamos faktus;
  - 4) vai valdība ir rīkojusies konsekventi un visās aprēķina stadijās ir ievērojusi izvēlēto metodi un tās strukturālos principus. Turklāt valdībai būtu jāsniedz detalizēta informācija un skaidrojums par aprēķiniem.
- Ja valdība to nespēj pienācīgi izdarīt, tad noteiktais atbalsta apmērs nav atbilstošs Satversmei.

Kāda ir valdības atbilde?

“GMI līmenis esot kompromisa rezultātā noteikts lielums, kas nav saistīts ar kādu no mąjsaimniecības ienākumus un izdevumus raksturojošiem lielumiem un nebalstās uz metodoloģiski pamatotu apręķinu.”

Godātā tiesa, pēc šāda valdības apgalvojuma man ir jautājums, - vai un par ko šajā aspektā vēl diskutēt?

Ja nu tomēr. Lietas materiālos Ministru kabinets norāda, ka jau ilggadējs LPS arguments GMI līmeņa nepaaugstināšanai ir bijis saistīts ar atsevišķu pašvaldību **finansiālu nespēju nodrošināt** savu pašvaldību iedzīvotājiem sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību pie paaugstināta GMI līmeņa, kā arī nepieciešamību pēc valsts līdzfinansējuma. LPS ieskatā GMI pabalsts ir uzskatāms par valsts pabalstu, jo to vienīgo regulējot trīs Ministru kabineta noteikumi.

Tātad pēc būtības vienīgais iemesls, kāpēc līdz šim GMI līmenis nav atbilstoši pārskatīts, ir valsts un pašvaldību nespēja vienoties par GMI līmeņa palielināšanai nepieciešamo finansējumu.

Vai tā ir sociāli atbildīgas valsts cienīga sadarbība? Atbilde ir, nē! Šo procesu, kā minimums, var dēvēt par “sociāli atbildīgas valsts rīcības imitāciju”. Tas izskatās tā: “Pārrunu puses viena uz otru “skatās”, runā katrs savā “valodā”, kaut gan saprot, par ko ir runa patiesībā, bet neviens neko nedara, lai kaut ko mainītu atbilstoši pamattiesību standartam.” Valdība var izvēlēties metodes kā paaugstināt GMI līmeni, taču ne uz pamattiesību rēķina. Manuprāt, valdībai, redzot, ka gadiem ilgi šādai sadarbībai nav rezultātu, bija pienākums proaktīvi rīkoties - piešķirt līdzfinansējumu, mainīt sadarbības pieeju, mainīt GMI līmeņa noteikšanas principus un tamlīdzīgi. Tieši šādu rīcību prasa sociāli atbildīgas valsts princips, nevis formālu atrunāšanos.

Tādējādi uzskatu, ka līdzšinējā valdības rīcība GMI līmeņa noteikšanā neatbilst Satversmē garantētajām pamattiesībām.

Vienlaikus vēlos uzsvērt, ka valdība, lemjot par minimālā atbalsta lielumiem, joprojām īsteno to pašu neskaidro taktiku, lēmumus pieņemot nevis balstoties ekonomiskos apręķinos, bet gan politiskās vienošanās rezultātā. Tā, piemēram, **šobrīd ārkārtējās situācijas laikā** valdība ir noteikusi, ka minimālais dīkstāves palīdzības pabalsta lielums un bezdarbnieka palīdzības pabalsts tiek noteikts 180 eiro sākotnēji plānoto 130 eiro vietā. Un atkal – mēs sastopamies ar jaunu minimumu. Kā tas ir noteikts? Ko tam ir jānodrošina? Uzskatu, ka šāda pieeja nedrīkst tikt izmantota, ja runa ir par iedzīvotāju pamatvajadzībām un izdzīvošanas minimumu.

Apliecinājums līdzšinējai valdības rīcībai un nespējai īstenot politikas plānošanas dokumentos noteikto ietverts arī nupat klajā nākušajā **Valsts Kontroles Revīzijas ziņojumā** “Vai valstī īstenotā sociālās iekļaušanas politika sasniedz tai izvirzītos mērķus nabadzības mazināšanas jomā?”, kurā Valsts Kontrole, cita starpā nonāk pie secinājuma: ka pašlaik sociālās iekļaušanas politika nabadzības mazināšanai netiek

īstenota efektīvi un produktīvi, un iesaistītajām institūcijām savstarpēji sadarbojoties, jo izveidotais sadarbības mehānisms vienotas un koordinētas politikas īstenošanai pašlaik nav pietiekams un neveicina nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaita samazināšanos.

Ņemot vērā gan rakstveidā, gan mutvārdos izteikto viedokli, lūdzu tiesu atzīt Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.913 "Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni" 2.punktu, kas noteic, ka garantētais minimālais ienākumu līmenis personai ir 64 eiro mēnesī, par neatbilstošu Satversmes 1. un 109.pantam.